

In seinem Heimatort Nabelal lernte Dajan 1935 die 19-jährige Ruth Schwartz kennen. Wenige Monate später heirateten die beiden. Sie haben zwei Söhne und eine Tochter.



In Syrien verlor Dajan 1941 durch einen Schuss ins Auge seine schwarze Augenklappe wurde zum inwärtigen Zeichen. Mit seiner Frau Ruth tanzte er nur bis Dezember 1971. Dann ließ er sich nach 36-jähriger Ehe scheiden.



**Mosche Dajan liebte Ruth und Rachel, Haddasa und Elisheva ...**

Im 17. Jahren ist Rachel Kabinowitz Dajans Geliebte. Als 1934 der Rechtsanwalt Kabinowitz in Jerusalem nach Haus kam, war im Kabinowitz eine Generaluniformform, er lächelte, mit dem ihm seine Frau betrog. fragte hatte ebenfalls nur einen General: Mosche Dajan.

Haddasa Yirmia war die Frau von Dajans besten Jugendfreund. Dajan vertrat den Oberleutnant und mit ihm die schönste Haddasa in seine Nähe. Nach dem Haddasa ihrem Mann die Adressen gebührend quittierte er das Dienst.



Auf dem Parcitag im «Cincrama» von Tel Aviv zeigte sich Mosche Dajan im Juli 1969 zum ersten Mal öffentlich mit der Frau, die ihn jetzt raufsteigend trug. Er hatte Elisheva Chinas und deren Mutter Alfreda zu sich in die erste Reihe. Seine Frau Ruth war auch im Saal: Sie saß drei Reihen hinter den Verliebten.

משה דיין כשהוא מוקף בכל הנשים שיחסיו עממן זכו לפירסום. משמאל לימין: משה דיין ורות; רחל כורסריבניוביץ; הדסה מור (על הסוס) ומשה דיין בחברת אלישבע צ'זיס ואמה.

מילה שלו היתה לי קדושה. (במהדורה השנייה מוסיף שטרן:) אליי שבע: „פעם, כשהיינו במיסעדת ירדן, הוא לווה 300 ל"י מהמנהל ונתן לו צ'ק. את חושבת שהוא יגבה את הצ'ק? הוא שאל אותי. אמרתי: „למה לא? ומשה ענה: „הוא יעדיף את החתימה שלי כי מזכרת.“

(כאן נפטר שטרן, מפי אלישבע, על עסקי העתיקות של דיין, ועל הצורה בה הוא השתמש בחתימתו כדי למכור עתיקות בחנות משכית, שבהנהלת רות. להלן מס' פר שטרן אין קנתה אלישבע למשה מתן נות יקרות, בעוד שהוא החזיר לה רק מח' מאות. מוסיף שטרן:) היא עשתה כל מה שרצה. אולם משה לא התגרש. אלישבע: „כשדיברנו על זה, הוא אמר לי: „לכי לרות ותבקשי ממנה שתסכים להתגרש. כבר סיפרתי לה את הכל עלייך.“

**אלישבע ניסתה להתאבד**



היא טיפפתי כמה פעמים לרות. לא היה לי אומץ להלב לזה. אולם אני מאמינה שלמרות זאת היו בינינו יחסים טובים. לפעמים טיפפתי לבית דיין ורצייתי לדבר עם משה. או היא אמרה: „היום יש לו מצבירות רע. הוא לא רוצה. אל תקחי את זה ללב. תעשי כמוני, ותסיחי את דעתך. אני נמצאת עכשיו במיטבה ור מבשלת.“

אלישבע מגדירה כיום את אופיו של דיין כך: „הוא אוהב להתקוטט, אין לו אמן באף אחד, והוא חושב שכל האחרים הם אפסיים.“

אלישבע: „כעבור זמן-מה כבר לא הסתיר את היחסים בינינו. לא היה איכפת לו לבוא במכונית שלו לאור היום לביתו ברחוב דיונגוף, ולקחת אותי משם. הוא גם הופיע איתי בלובי של מלון דן. בעיני זה לא מצא חן, אבל הוא אמר: „מה, איכפת לי מה חושבים האנשים? הרי ממילא נתחתן באחד הימים, ורות כבר יודעת.“

(להלן מספרת אלישבע על מסיבת יום-ההולדת ה-24 שלה, שלכבודה פינה דיין את המלון אוויה והקיף אותו בשומרייה ראש שלו. לדבריה, נפגשה עם דיין גם

מד מאוד אלי. הוא אמר שכבר היו לו נשים רבות, אבל אני הכי מתוקה והכי מקסימה, ואף אחת לא היתה כל-כך סכינית כמוני. הוא אמר שזומן אין לו כלום עם ידידתו הוותיקה, רחל רבינוביץ. באותו לילה איבדה אלישבע, לדבריה, את תומתה.

אבל אין לאלישבע זכרונות נעימים בלבד מתקופה ראשונה זו של אהבתם.



**קאריקטורה זו של משה דיין, בה הוא**

נראה כשהרטייה על עינו היא בצורת לב. היא פרי מחולו של הקאריקטוריסט הבריטי קייט וייט, ופורסמה ב„דיילי מירור“ הלונדוני, אחרי גירושו של דיין בחודש שעבר. עיתוני ישראל, המפרסמים כל קאריקטורה הנוגעת לישראל המתפרסמת בעיתונים זרים, לא העזו לפרסם אותה.

דיין, כך היא מספרת, היה קמצן קיצוני. הוא אמר לי שממשכורתו הממשלתית (ב) מקור: ניכוי המיסים, רק 700 לירות, וכסף זה הולך ישר לרות. לא נשאר לי גרוש, הוא אמר. האמנתי לכל מילה שלו. כל

**„דיין אוהב את...“**

רוח ורחל, הדסה ואלישבע, אומרת כותרת שני עמודים אלה שפורסמה ב„שטרן“, בהם נראו בעזרת הבטחת-נישואין נוקשה. אז היתה, לדבריה, בת 23 ובתולה. בעיקבות הפצרת אמה, שעצביה היו הרוסים לגמרי, ביטלה אלישבע את ההסכם שלה עם כתב העולם הזה. אחרי זה, כשהופיעה כנופית הבריונים שוב לפני הבית, החליטה בפעם נוספת לשבור את שתיקתה. אך היא פחדה לפנות לעיתון ישראלי.

האם, אלפרידה, טילפנה למערכת שטרן בהאמברג, והודיעה שבתה אלישבע מוכינה עכשיו לספר את סיפורה.

**„לא נשאר לי גרוש!“**



כעבור יום, מסרה אלישבע בימשך ארבע שעות את סיפורה לשטרן, שהקליט את הדברים. דבריה אינם מגלים דבר על סגולותיו הצבאיות של שר-הביטחון הישראלי. אולם סיפורה של נורה צעירה זו יכול לקבל חשיבות פוליטית. (נוסף במהדורה השניה:) הסיפור מטיל אור על אופיו של האיש, שיש לו שם אפיה להיות ראש-הממשלה, ונדמה ש הוא מאשר את חוות-הדעת של אותם אנשי-צבא, הרוצים למנוע בעד דיין להיגיד לשלטון, בגלל חוסר-המעצורים ה-אנצנטרי שלו.

(כאן בא סיפור הפנייה הראשונה של אלישבע אל דיין, כפי שהופיע בעולם הזה, אין צילצלה אל דיין, אין הציע דיין מייד לבוא לחנות שלה, אין נפגשו ה-שניים במיסעדת ירדן, במהדורה השניה מוסיף שטרן, מפי אלישבע: „הוא באמת התערב וטובת אחי.“

להלן מספרת אלישבע איך הזמין אותה דיין למסיבת-קוקטייל, איך התפתחה לעינות לחדרו במלון דן, איך נספל אליה ואיך ברחח ממנו, ואיך נפגשו לאחר מכן כימעט בכל יום. המשכה אלישבע: „יום אחד, זה היה במלון דן, רצה לי דעת אם אני עוד בתולה. הוא שאל אותי לשכב עם האיש שאנשא לו. „אז הוא אמר: „אגלה לך משהו. אני רוצה לשאת אותך.“

„איך זה, המהית, הרי אתה נשוי עם רות. והוא השיב: „ביקשתי גט מרות. גם אם לא תסכים, אני מבטיח לך שאני אעזוב אותה ואבוא לגור איתך. הוא היה נח

הבלחמה ושר-הביטחון הישראלי, משה דיין. אליבט צ'זיס, המכונה אלישבע, מרילה אותו לבית-המלאכה הקטן של הר תופרות, ומציגה לנו את אמה אלפרידה. הגברת הקשישה, שברחה ב-1938 מפני הנאצים מעיר מולדתה וינה לארץ-ישראל, יושבת שבורה ורצוצה על שרפרף, כש עיניה אדומות.

„אנחנו פוחדות, היא אומרת. „אני פוחדת עכשיו יותר מאשר אז.“ במשך 11 יום נסגרה עם בתה בבית-המלאכה. לי איש לא פתחה את הדלת. הן ישנו על כסאות-נוה, ולא העזו להרים את שופרת הטלפון.

ממי היא פוחדת? „מהאנשים האלה, היא אומרת, ומספרת על „טיפוסים של פושעים“ אשר מכוניתיהם, המצויירות במכשירי אלחוט, חנו במשך ימים לפני ביתם, למרות איסור התניה. „אן ספק,“ אומרת האשה הנפחדת, „שמשה דיין עזר מד מאחורי זה.“ דיין — שר-הביטחון רבי-העוצמה של ישראל.

האם אלפרידה צ'זיס, ששמה הוא עכשיו ברשל אחרי שנישאה מחדש, מספרת בקול עייף: „בראשית ינואר בא בעלי הנה כדי לקחת אותי ואת אלישבע. אז ראינו בפעם הראשונה את הברנשים הר אלה. כשיצאנו לרחוב, הם קפצו ממכוניר תיהם, הסתערו עלינו והקיפו אותנו. נמר לטנו למכונית של בעלי. כשהוא התחיל לנסוע, הם עקבו אחרינו, עברו על פנינו נו ודחפו אותנו למדרכה. בעלי נסע לי משרדו. הם לא נגעו בנו. הם רק רצו לי הפחיד אותנו.“

„היה לי פחד כזה מפניהם, שהחלטתי לברוח לתוך הפירסום. טילפנו לשבועון העולם הזה, שעורכו הראשי הוא חבר הכנסת אורי אבנרי, מתנגדו של דיין. בר ערב חזרנו לבית-המלאכה. או התחילו קריאות-טלפון אלמוניות נוראות: „נשרוף את החנות שלך! תהיה לכן תאונת-דרך כים! זה היה נורא.“

אלישבע טילפנה להתוולס הזה, מפני ש פורסם שם סיפור אשר „זועזע“ אותה. היה כתוב שם שמשה דיין התגרש מאשתו רות, כדי לשאת לאשה את אהובתו מזה זמן רב, רחל רבינוביץ. זעמה של אלישבע היה מובן. כי — כך היא טוענת — לפני שלוש וחצי שנים פינה אותה שר-הביטחון להתמסר לו,